

Радиодерматити (Лъчеви изгаряния)

- Лъчевите изгаряния възникват при външно облъчване с йонизираща радиация и при въздействие върху кожата на радиоактивни отлагания.
- Бета-частиците на радиоактивните отлагания предизвикват главно кожни увреждания, аналогични на термичните изгаряния на кожата.
- Гама лъчите на радиоактивните отлагания предизвикват общо облъчване на целия организъм, с проява на остър радиационен синдром.

Има **4 степени** на кожни поражения, предизвикани от йонизираща радиация:

1. Първа степен (Dermatitis suberythematosa)
2. Втора степен (Dermatitis erythematosa)
3. Трета степен (Dermatitis bullosa)
4. Четвърта степен (Dermatitis ulcerosa)

Често тези степени преминават от една в друга форма, без резки граници.

□ Първа степен

□ (Dermatitis suberythematosa)

- Възниква след облъчване с 8 Грей (Gy) = 800 рада
- Появява се временна епилация и лющене на кожата
- Възстановяване до края на 3-я месец.

Втора степен (*Dermatitis erythematosa*)

- ❑ Възниква при облъчване с доза 8 – 10 Gy (800-1000 рада)
- ❑ Поява на еритема към 14-я ден
- ❑ Оток на кожата и инфилтрация
- ❑ Парене и сърбеж в засегнатия участък
- ❑ Временна епилация
- ❑ След острата фаза – продължителна десквамация на епидермиса и хиперпигментация.

Трета степен (*Dermatitis bullosa*)

- ❑ Развива се след облъчване с 10-15 Gy (1000-1500 рада)
- ❑ Появяват се везикули и були
- ❑ Манифестира се на 6-я – 10-я ден след облъчването
- ❑ Везикулите в началото съдържат серозна течност, по-късно са с гнойно съдържание
- ❑ Наблюдава се още: оток на кожата, инфилтрация, силна болезненост, повишена температура, лимфаденит
- ❑ Продължителен период на заздравяване
- ❑ Кожата остава суха, атрофична, с хиперпигментация и депигментация.

Четвърта степен (*Dermatitis ulcerosa*)

- ❑ Възниква при облъчване на 15 Gy (1500 рада)
- ❑ Образуване на везикули на 3-я-4-я ден.
- ❑ Бързо развитие на дегенеративни процеси и некроза във всички кожни слоеве
- ❑ Увреждане на подлежащите тъкани
- ❑ Субективно: силни болки, смутено общо състояние, повишена температура, регионален лимфаденит.

Четвърта степен (*Dermatitis ulcerosa*)

- ❑ Образуваната язва е заобиколена от цианотична, оточна кожа, с неравномерно пигментиране
- ❑ Заздравяването е бавно, понякога язвите не заздравяват
- ❑ В някои случаи – по-късни язви – месеци и години след облъчването
- ❑ При много високи дози – развиване на суха гангрена
- ❑ С увеличаване на дозата, пораженията на кожата не се увеличават по площ, а в дълбочина и може да достигнат до костите.

- ❑ Описаните кожни увреждания при еднократно облъчване са сходни с тези при многократно облъчване с по-малки дози
- ❑ При заздравяване на язвите се образуват атрофични белези, които се разязвяват лесно
- ❑ След преминаване на острите процеси в късните фази, особено след 5-та година, се наблюдава увеличена честота на кожен рак, главно сквамозен.

Лечение

- ❑ Проявите на общото облъчване с гама лъчи, придружаващи дерматитите, се лекуват като острите радиационни синдроми.
- ❑ Лечението на радиодерматитите е труден и бавен процес
- ❑ Локално лечение:
 - Отстраняване на радиоактивните вещества от кожата;
 - Хирургични методи при показания;
 - Превръзки с масла, емулсии, мази и т.н., използвани при кожни изгаряния, съдържащи антибиотици, сулфонамиди, витамини
 - Новокаинови блокади, анестезин
 - Вътрешно – аналгетици, транквилизатори, седатива
 - Физиотерапевтични процедури – ултравиолетови лъчи, солукс, УКВ, йонофореза, ултразвук и т.н.